

Utbildningsinspektion i Fjällbacka skola och Rabbalshede skola, grundskolor F-6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Fjällbacka skola och Rabbalshede skola den 11 och 12 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och de båda skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I de båda skolorna intervjuades rektorn, pedagoger, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte ett flertal lektioner. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Fjällbacka skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	22
Förskoleklass	9
Grundskola	57

Rabbalshede skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	26
Förskoleklass	9
Grundskola	68

Fjällbacka skola är belägen i Fjällbacka som är en populär sommarort vilket medfört att fastighetspriserna är höga och att befolkningsunderlaget i orten alltmer präglas av sommarboende från andra delar av landet. Antalet barnfamiljer i området har på senare år minskat och elevunderlaget är därför kraftigt vikande. Verksamheten består av åldersintegrerade grupper för förskoleklassen årskurserna 1–3 samt för årskurserna 4–6. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Förskoleklass, grundskola och fritidshem samt rektors-expedition finns i samma byggnad. I rektorsområdet ingår också förskoleverksamhet med förskola.

Cirka 1,5 mil inåt landet finns Rabbalshede skola i samhället Rabbalshede. Omgivningen präglas av landsbygd och en stor andel elever åker skolskjuts till skolan. Verksamheten är åldersintegrerad och eleverna arbetar huvudsakligen i grupperna förskoleklass–årskurs 1, årskurserna 2–3, årskurs 4 samt årskurserna 5–6. Liksom vid Fjällbacka skola finns förskoleklass, grundskola, och rektors-expedition i samma byggnad. På eftermiddagen bedrivs skolbarnsomsorgen i den närbelägna lokalen där allmänna förskolan annars har sin verksamhet. Även familjedaghem bedrivs i rektorsområdet.

Rektorn är ansvarig för skola, skolbarnsomsorg och förskoleverksamhet. Förskolorna är belägna i direkt anslutning till de båda skolorna.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen i rektorsområdet och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder Fjällbacka skola och Rabbalshede skola utbildning av god kvalitet. Skolornas kunskapsuppföljningar visar på resultat i ämnena svenska, engelska och matematik. Skolorna har åldersblandade grupper och har påbörjat arbetet med att dokumentera varje elevs kunskapsutveckling. Lärarna har kunskaper om det pedagogiska arbetet och lärandet och en medvetenhet om de nationella målen. Fjällbacka skola har enligt inspektörernas bedömning kommit långt i arbetet med kvalitetsförbättring och utveckling. I Rabbalshede skola, som av olika orsaker inte kommit lika lång, finns ambitioner att utveckla detta arbete. Personalen är medveten om hur en mål- och resultatstyrd verksamhet är

tänkt att fungera. Inspektörernas samlade intryck är att rektorn är förtrogenhet med verksamheten och fullgör sitt ansvar enligt läroplanen.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör kontrollera att åtgärdsprogram utformas för alla elever som befaras inte nå grundskolans mål och som behöver stöd.
- Skolorna bör granska om undervisningen är tillräckligt individualiserad och anpassad till elevers olika behov.
- Skolorna bör arbeta för att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Eleverna bör få ökat inflytande över undervisningens innehåll och form.
- Skolan bör fortsätta arbetet med att förbättra skolans psykosociala arbetsmiljö (Rabbalshede skola).
- Skolan bör förbättra sin uppföljning och utvärdering av verksamheten (Rabbalshede skola).
- Skolorna bör följa upp och bedöma kunskapsmålen i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Eleverna uppnår resultat i ämnena svenska, engelska och matematik där nästan alla elever når målen i årskurs fem. Kunskapsuppföljningen i de övriga ämnena är inte systematiserad vid någon av skolorna varför måluppfyllelsen i de övriga ämnena inte går att utläsa i den dokumentation som skolorna redovisat. Inspektörerna bedömer att skolorna bör följa upp och bedöma kunskapsmålen i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Elevernas medvetenhet om vad skolarbetet syftar till, dvs. att eleverna skall uppnå vissa kunskapsmål, är enligt inspektörernas intryck generellt litet. Eleverna känner till att läraren skriver upp vissa mål vid utvecklingssamtalen, ”vad man ska bli bättre på”. I det dagliga arbetet känner inte eleverna till att de arbetar med att nå vissa kunskapsmål. Fjällbacka skola har påbörjat ett arbete med att systematisera kunskapsuppföljningen och göra eleverna mer medvetna om målen med undervisningen, bland annat genom att arbeta med portfolio och individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna noterar även att det finns några lärare som i undervisningssituationen uppmärksammar eleverna på målen. I Rabbalshede skola har arbetet inte hunnit så långt. Inspektörerna bedömer att båda skolorna bör fortsätta att arbeta med att göra eleverna mer medvetna om kunskapsmålen.

Resultatet av skolornas värdegrundsarbete varierar mellan de båda skolorna. I huvudsak trivs eleverna vid de båda skolorna. Det finns dock tendenser till mobbning och annan kränkande behandling bland eleverna. Vid Rabbalshede

skola var situationen särskilt besvärlig förra läsåret och personalen hade svårt att förhindra kränkande behandling. Både lärare och elever menar att situationen nu är mycket bättre. Inspektörernas intryck efter samtal med elever och vid verksamhetsbesök är att det fortfarande råder viss oro bland elever och att samvaron dem emellan inte alltid är respektfull.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med normer och värden och elevernas inflytande

Vid båda skolorna finns personal som särskilt arbetar med att åtgärda fall där misstanke om kränkande behandling finns. Båda skolorna arbetar för att på olika sätt förebygga och förhindra att kränkande behandling uppstår. Bland annat används olika studiematerial med värderingsövningar. Fjällbacka skola arbetar aktivt med att låta pojkar och flickor få lika stort utrymme. Arbetet med jämställdhet behöver dock ytterligare utvecklas menar personalen. I de båda skolorna utses elever i årskurserna 4–6 som kamratstödjare. Flera elever som inspektörerna samtalat med vid de båda skolorna menar att det ändå förekommer att andra elever känner sig mobbade eller på annat sätt kränkta. Eleverna vid Rabbalshede skola menar att personalen borde lyssna mer på de signaler eleverna ger, de menar också att systemet med kamratstödjare inte fungerar på önskvärt sätt. Inspektörerna uppfattar att skolans personal under lång tid lagt stor kraft på arbetet med att förbättra skolans psykosociala arbetsmiljö och det arbetet bör enligt inspektörernas bedömning fortsätta.

Eleverna har visst inflytande genom klassråd och elevråd. Vid lektionsbesök konstateras också att eleverna har ett visst inflytande kring undervisningens innehåll i enskilda lektioner och ämnen. Det sammantagna intrycket är dock att eleverna har begränsade möjligheter till inflytande varför detta område bör förbättras vid de båda skolorna. För att eleverna skall kunna utöva inflytande över undervisningens innehåll och form måste också eleverna vara införstådda med målen för skolarbetet. Eleverna bör enligt inspektörernas bedömning också få ökat inflytande över undervisningens innehåll och form.

Organisering och individanpassning

Vid de båda skolorna varierar antalet elever från år till år och antalet elever i rektorsområdet minskar varje år. Undervisningen vid de båda skolorna organiseras därför i åldersblandade grupper. En sådan organisering av undervisningen som de båda skolorna valt ställer stora krav på att undervisningen anpassas till varje elev. Inspektörerna finner det osäkert om undervisningen rymmer tillräcklig stimulans och utmaningar till alla elever, framförallt i de lägsta åldersgrupperna. Inspektörerna bedömer därför att de båda skolorna bör granska om undervisningen inom dessa grupper är tillräckligt individualiserad och anpassad till varje elevs behov så att alla elever ges tillräckliga utmaningar i sitt lärande. Sko-

lorna har rutiner för att följa barns behov av stöd. I förskoleklassen identifieras de elever som kan få svårigheter i skolarbetet och åtgärder vidtas redan under första året i grundskolan för dessa elever. Särskilt utvecklat är detta arbete vid Fjällbacka skola. Inspektörerna bedömer dock att skolorna behöver kontrollera att åtgärdsprogram upprättas för de elever som riskerar att inte nå målen.

Utvärdering av lärandet

Vid Fjällbacka skola har personalen länge diskuterat svårigheten att, i åldersintegrerade grupper, följa upp varje elevs kunskapsutveckling. Skolan har därför i samarbete med Myndigheten för skolutveckling påbörjat ett arbete för att mer systematiskt följa upp och bedöma varje elevs kunskapsutveckling. Skolan har påbörjat ett arbete med att dokumentera varje elevs utveckling i form av portfolio. Parallellt med detta skall skolan utveckla individuella utvecklingsplaner för varje elev. Vid Rabbalshede skola förs liknande diskussioner, men arbetet med att följa och dokumentera varje elevs utveckling har inte kommit igång.

Ledning och kommunikation

Rektorn har varit rektor för Fjällbacka skola sedan 1997 och för Rabbalshede skola från år 2001. Rektorn har ansvaret för förskoleverksamheten, skola och skolbarnsomsorg inom sitt rektorsområde. Antalet anställda är cirka 35 och rektorn har medarbetaresamtal med cirka 30 personer. Regelbundna veckomöten hålls med personalen. Rektorns ambition är att uppfylla målen i läroplanen bland annat genom att styra skolorna mot en stabil organisation, oberoende av elevantalet samt genom ett utökat samarbete mellan personalgrupperna vid de båda skolorna.

Mellan skolans rektor och personalen vid de båda skolorna är kommunikationen öppen. Lärarna har goda kunskaper om det pedagogiska arbetet och lärandet och en god medvetenhet om de nationella målen. Enligt personalens önskemål har rektorn i högre grad varit synlig i skolorna.

Inspektörernas samlade intryck är att rektor är förtrogenhet med verksamheten och fungerar för att kunna fullgöra sitt ansvar enligt läroplanen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Fjällbacka skola har enligt inspektörernas bedömning kommit långt i att arbeta med kvalitet och utveckling. Personalen är medveten om hur en mål- och resultatstyrd verksamhet är tänkt att fungera och är aktivt involverade i skolans systematiska kvalitetsarbete. Av dokumentation och vid intervjuer framgår att skolan har systematiska rutiner att följa upp och utvärdera verksamheten. Kvalitetsredovisningen är en produkt som personalen varit delaktiga i och vars innehåll de tycker är relevant för skolan. Skolan gör årliga utvärderingar av de målområden som utbildningsnämnden särskilt vill att kommunens skolor skall utveckla. Personalen anser att de uppsatta målområdena är relevanta för Fjällbacka skola. Underlaget ligger till grund för kvalitetsredovisningen som upprättas av rektorn och personalen delges innehållet av den. För Rabbalshede skola upprättas också årligen en kvalitetsredovisning. Den senaste kvalitetsredovisningen har personalen inte varit delaktiga i. Personalens uppfattning är att de inte arbetar tillräckligt med uppföljningar och utvärderingar, något som delvis beror på att personalomsättningen varit relativt hög. Inspektörernas intryck vid diskussioner med lärargruppen vid Rabbalshede skola är att det nu finns ett stort engagemang i

verksamheten och ambitioner att arbeta med kvalitet och utveckling. Inspektörernas bedömning är att skolan bör förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till omsorg/utbildning

Eleverna har tillgång till utbildning i enlighet med gällande timplan. I skolorna finns även fritidshem och allmän förskola. Fritidshem erbjuds till och med barnet är 12 år.

För att skolan skall kunna hålla sig inom tilldelade resurser går eleverna i förskoleklassen fyra dagar i veckan vid Rabbalshede skola och tre dagar i veckan vid Fjällbacka skola. Den sammanlagda tiden i förskoleklass uppgår till minst 525 timmar.

Skolornas förutsättningar att erbjuda ett allsidigt urval av ämnen och ämnesgrupper för elevens val är begränsade eftersom båda skolorna är relativt små. Inspektörerna konstaterar att Fjällbacka skola gör ansträngningar för att erbjuda ett allsidigt urval för elevens val. Inspektörerna väcker ändå frågan om skolan erbjuder ett allsidigt urval av ämnen. Rabbalshede skola har vid inspektionstillfället inte elevens val. Enligt rektorn ska elevens val erbjudas under våren under några heldagar. Skolans personal hänvisar dock till att skolans tillgång till pedagoger är för begränsat för att kunna erbjuda ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Inspektörerna vill påpeka att eleverna enligt grundskoleförordningen skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Personal och materiella resurser

Andelen lärare med pedagogisk utbildning är hög. Lärartätheten skiljer sig mellan skolorna enligt den tjänstefördelning som skolorna redovisar vid inspektionstillfället. I Fjällbacka skola motsvarar lärartätheten 8,9 lärare per 100 elever medan den i Rabbalshede skola motsvarar 7,2 lärare per 100 elever. Skillnaden i lärartätheten är enligt vad inspektörerna uppfattat tillfällig. Skolorna har tillgång till speciallärare och som central resurs finns även Barn- och ungdomsteamet i kommunen. Vid Fjällbacka skola organiseras undervisningen så att lärare till största delen undervisar utifrån sin ämnesbehörighet. Till viss del sker det också vid Rabbalshede skola.

Personalen får och genomgår kompetensutveckling utifrån skolans behov. Inspektörernas bedömning är att eleverna har tillgång till böcker, skivmateriel och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen. Inspektörernas vill fästa skolans uppmärksamhet på att tillgången till materiel för lek och lärande i förskoleklassen kan behöva ses över vid Rabbalshede skola.

Datum

Ort

2006-02-28

Göteborg

Agneta Wennberg

Eva Wallentin